

2. Онікієнко В. В. Розвиток національної інноваційної системи на етапі становлення в Україні постіндустріального суспільства / В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко. – К.: РВПС України НАН України, 2008. – 65 с.

3. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. – 182 с.

Аверчев О.В. – доктор с-г наук, професор

Аверчева Н.О. – кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР

Ринкові трансформації економіки суттєво змінили характер відносин товаровиробників і споживачів сільськогосподарської продукції. Актуальність формування регіональних аграрних ринків і круп'яного, зокрема, викликана необхідністю швидкого і цілеспрямованого переведення вітчизняної економіки на ринкові засади. Нові тенденції економічного середовища зумовлюють необхідність досліджень регіональних особливостей ефективності виробництва, переробки та збуту круп'яних культур, формування його ринку [1].

Об'єктом дослідження є процеси регіонального розвитку круп'яного підкомплексу Херсонської області в умовах ринкових відносин та напрями його підвищення.

Збалансований розвиток аграрного виробництва в області залежить від частки в загальній структурі виробництва країни. Херсонська область забезпечила 0,7 % виробництва гречки в Україні у 2015 р., а проса – 7,36 %.

За досліджуваний період виробництво продукції круп'яної галузі в Херсонській області зростає в економіці країни на 0,18 в. п. по гречці, а виробництво проса – на 0,19 в. п. Отже, можна зазначити, що даний регіон має великі потенційні можливості щодо нарощування валових зборів зерна

круп'яних культур внаслідок розширення посівних площ та підвищення їх урожайності.

Питома вага Херсонської області у загальнореспубліканському рівні виробництва проса становить у 2015 р. лише 7,36 % при наявності 8,95 % зібраних площ, а у 2010 р. в області вироблено 7,1 % загальнореспубліканського рівня і питома вага площі, з якої зібрано врожай, становить 6,9 %. Рівень урожайності у 2015 р. на 3,4 ц /га нижчий, ніж в цілому по Україні, а у 2010 р. був 15,7 ц / га – на 0,5 ц /га вищий, ніж по країні. Отже, на обсяги виробництва проса в області позитивно впливає зростання врожайності, а скорочення посівних площ негативно впливає на валовий збір.

Значно відрізняється ситуація з вирощуванням гречки. Питома вага області у загальнореспубліканському рівні виробництва незначна – 0,5-0,8 %. А урожайність перевищує середній рівень тільки у 2010 р. на 2,6 ц /га або 38,8 % і у 2012 р. – на 1,1 ц /га (10,3 %). Таким чином, область має значний потенціал у нарощування виробництва проса і гречки, але значний вплив мають певні умови року та специфіка вирощування даних культур, їх агротехнічні вимоги, місце в сівозміні, терміни вирощування. Більш детального аналізу вимагає дослідження структури посівних площ зернових культур в господарствах області в динаміці.

У структурі посівів зернових культур у господарствах всіх категорій Херсонської області питома вага проса у 2015 р. становить 1,3% проти 3,1 % у 2000 р. Гречка має 0,1 % у структурі посівів зернових культур, а у 2000 р. її частка була 0,6 %.

В області питома вага посівів круп'яних культур у загальній площі посівів зернових дуже низька та спостерігається тенденція до її зниження.

Дослідження розвитку зерно-круп'яного виробництва показало цікаву тенденцію: при зменшенні валових зборів проса та гречки, зумовлених скороченням посівних площ, спостерігається поступове зростання врожайності культур. Врожайність рису за 5 років взагалі зросла в 1,7 рази. Це говорить про

структурні зміни посівів культур за сільськогосподарськими виробниками: частина господарств відмовляється від круп'яних культур або скорочує їх посіви, галузь перекочує до підприємств, які зуміли побачити в ній свій сегмент ринку й організувати її на достатньо ефективному рівні. До таких, частіш за все, належать підприємства чи об'єднання підприємств, які займаються сільськогосподарським виробництвом та мають власні потужності з виготовлення і пакування круп, що за рахунок реалізації готової продукції значно збільшує розмір отримуваної доданої вартості.

Величина виручки від реалізації круп'яних у загальному обсязі грошових надходжень в сільськогосподарських підприємствах також є незначною, і це при тому, що ціни реалізації зерна круп'яних культур суттєво зросли. Якщо порівнювати ціну реалізації 1 ц, то в 2012 р. вона була в 4 рази більша, ніж у 2005 р. У 2013-2015 рр. ціна на гречку зросла в Херсонській області лише на 6,3 %. Виручка від реалізації збільшується непропорційно зміні ціни реалізації продукції, а це означає що на величину виручки впливають й інші фактори, у першу чергу покращення маркетингової діяльності.

Аналіз регіональних особливостей розвитку виробництва круп'яних культур в Херсонській області свідчить, що їх вирощування в сільськогосподарських підприємства є перспективним і відповідає агроекологічним вимогам. Ці культури здатні забезпечувати великі обсяги виробництва необхідної продукції і досить високі показники продуктивності, за умови виконання всіх агротехнічних прийомів, дотримання технологічної дисципліни і впровадження у виробництво сучасних інноваційних засобів виробництва на основі інтенсифікації галузі вирощування круп'яних культур.

ЛІТЕРАТУРА

1. Орленко О.В. Виробництво і роль круп'яних культур у формуванні збалансованого продовольчого ринку України / О.В. Орленко // Фінанси. Бізнес-навігатор. - №1 (27). – 2012. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mubip.org.ua/wp-content/uploads/2015/11/314.pdf>.

2. Статистичний бюлетень «Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах рік», - К: Державна служба статистики України (1990-2015 рр).

Боліла С.Ю., к.с-г.н, доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ІНСТРУМЕНТИ ДЕБЮРОКРАТИЗАЦІЇ У СИСТЕМІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бюрократія - важлива структура соціально неоднорідного суспільства, неминучий атрибут державних, особливо виконавчих органів. Бюрократія обслуговує інтереси насамперед соціально - політичних сил, що є панівними в суспільстві, створює умови для утвердження таких політичних відносин, які б сприяли зміцненню базових відносин. Проте бюрократичний чиновницький апарат є не тільки породженням об'єктивних обставин, домінуючих в економіці сил, а й здатний, докладати конкретних зусиль, сприяти докорінним перетворенням у суспільстві з метою формування нових панівних в економіці і політиці сил. Ознаки бюрократизму (формалізація, ієрархічність, регламентація) властиві будь-якій системі соціально-політичного управління. «Недоторканність високопосадової еліти приводить її до бездуховності, невідконтрольності та безвідповідальності й створює сприятливі умови для формування нових «каст бюрократії», які перетворюються на так звані сучасні «бюрократично-демократичні клани », що утверджують свої корпоративні інтереси, намагаючись підпорядкувати їм решту суспільних інтересів, внаслідок чого виникають конфлікти влади й народу, що спричинені неефективною, непрозорою політикою високо посадовців.

Дослідження феномена бюрократії актуальне для всіх розвинених країн і привертає увагу фахівців, які вважають, що гострі соціально-політичні кризи